

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1*

GUIDELINES FOR DEVELOPING INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE ONE DISTRICT, ONE QUALITY SCHOOL PROJECT UNDER THE NONGKHAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

กิตติพันธุ์ ชัยสิทธิ์¹, อมรทิพย์ เจริญผล², ชารี มณีศรี²

Kittipan chaiyasit¹, Amornthip Charlonphon², Charee Maneesri²

โรงเรียนบ้านเมืองบาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1, ประเทศไทย¹

มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย²

Banmuangbang school, Nong Khai Primary Educational Service Area Office 1, Thailand¹

Ratchathani University, Thailand²

*Corresponding Author, E-mail: Kittipan651@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณแบบสำรวจ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 6 คน และครูผู้สอน 87 คน รวม 93 คน ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพและมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ย

* Received: 20 November 2025; Revised: 13 December 2025; Accepted: 23 December 2025

ต่ำสุดคือ การสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน ควรกำหนดและสื่อสารแนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมแก่ครูทุกคน (2) ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและผู้เรียน (3) ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคม ให้เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และปลอดภัย (4) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร ควรวางแผนพัฒนารายบุคคลอย่างเป็นระบบ และส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของครู และ (5) ด้านการนิเทศติดตามการสอน ควรดำเนินการนิเทศและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, โรงเรียนคุณภาพ

Abstract

This research aimed to (1) study the instructional leadership of school administrators in the One District, One Quality School project, and (2) explore guidelines for developing their instructional leadership under the Nong Khai Primary Educational Service Area Office 1. The study employed a quantitative survey research design. The sample consisted of six school administrators and eighty-seven teachers, totaling ninety-three participants. A five-point rating scale questionnaire was used as the research instrument, which was validated for content quality and yielded a reliability coefficient of 0.80. Data were analyzed using descriptive statistics, including mean and standard deviation.

The research findings revealed that the overall instructional leadership of school administrators was at a high level. The highest mean score was found in the aspect of defining the school's vision, mission, and goals, while the lowest mean score was in creating a learning-promotive atmosphere. The guidelines for developing instructional leadership consisted of five key areas: (1) defining and clearly communicating strategies

to enhance instructional quality in classrooms; (2) supporting and encouraging teachers to apply curricula in lesson planning consistent with the school and learner contexts; (3) improving physical and social environments to foster creative and safe learning; (4) developing individualized professional development plans and promoting participation in activities aligned with teachers' needs and potential; and (5) conducting supervision and evaluation through diverse and continuous approaches to enhance teaching quality.

Keywords: Academic Leadership, School Administrators, Quality School

บทนำ

การบริหารงานวิชาการจึงถือเป็นหัวใจของการบริหารงานในโรงเรียน ที่ผู้บริหารต้องให้ความสนใจ ตระหนักหน้าที่ความรับผิดชอบ ปรับปรุงตนเองให้รู้และเข้าใจงานวิชาการ สามารถเป็นผู้นำทางวิชาการทั้งด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ต้องทำงานร่วมกันเป็นทีมเป็นหมู่คณะ โดยมีคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ คุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ต้องมีการบริหารงานวิชาการที่เป็นระบบชัดเจน และดำเนินงานพัฒนาวิชาการให้เป็นไปตามขอบข่ายงานวิชาการครบทุกด้าน เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในด้านวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิชาการมีหน้าที่ให้ความรู้ทางวิชาการแก่นักเรียน ซึ่งในภาพรวมยังมีปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาด้านหลักสูตรครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนที่เน้นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ครูผู้สอนยังยึดการสอนแบบเดิมที่เน้นการท่องจำ และการนิเทศการสอนยังขาดประสิทธิภาพ ขาดความต่อเนื่อง และยังไม่ได้นำผลการนิเทศมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ หรือส่งเสริมให้ครูใช้การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาอย่างจริงจัง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการทางการศึกษา และเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยทั่วไปคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องเป็นผู้มีความรู้ดี ปฏิภาณไหวพริบดี บุคลิกภาพดี มีความคิดริเริ่ม รู้จักปรับปรุงแก้ไข มีความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจ มีความเข้าใจบุคลิกทั่วไปและเข้าใจสังคมได้ดี

มีความอดทนและรับผิดชอบสูง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ประสานงานได้ดี มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง และมีความยุติธรรม ซึ่งลักษณะดังกล่าวไม่ได้หาได้ง่าย ๆ ในสถานศึกษา

ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการและพฤติกรรมของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อผู้อื่น สามารถสร้างแรงบันดาลใจ สร้างความน่าเชื่อถือ และจูงใจให้ผู้อื่นละทิ้งความสนใจของตนเอง แล้วปฏิบัติงานหรือภารกิจเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ (เริงฤทธิ์ คำหู่, 2565) กระบวนการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นำและผู้ตาม ในการจูงใจหรือชักชวนเพื่อให้บุคลากรสามารถ ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจมีความสุขในการทำงาน ตลอดจนมีความกระตือรือร้นในการสร้างสรรค์ ผลงานที่มีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างให้องค์กรเกิดการพัฒาที่กว้างไกล เป็นที่ยอมรับจากสังคม ทั้งนี้ ภาวะผู้นำถือเป็นความสามารถของผู้นำในการชี้แนะ หรืออำนวยความสะดวกต่อพฤติกรรมของบุคลากรเพื่อให้ไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ (จิราวรรณ อินเกิด, 2564)

นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ให้ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ ซึ่งเป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญของพลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ที่เน้นการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามบริบทของตนเอง เกิดความเท่าเทียมเพื่อสร้างโอกาสให้นักเรียนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน สร้างความเสมอภาค ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศในการจัดการศึกษาของประเทศ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อม เพื่อพัฒนาให้เป็นโรงเรียนคุณภาพต้นแบบ 1 โรงเรียนในแต่ละอำเภอ เพื่อนำร่องการพัฒนา สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร สื่อเทคโนโลยี และอุปกรณ์ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ตามความขาดแคลนความจำเป็น และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนมีความพร้อม สามารถรองรับการใช้ทรัพยากรร่วมกันของโรงเรียนเครือข่ายได้ โดยโรงเรียนในกลุ่มเป้าหมายจะได้รับการพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านบุคลากร ด้านสื่อการเรียนการสอน ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน มีครูครบชั้น ครบวิชา สามารถจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ นำไปสู่ภาพความสำเร็จตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 จึงมีนโยบายด้านการศึกษาในการเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการปฏิรูประบบความรู้ สร้างโอกาสทางการศึกษา และกระจายโอกาสทางการศึกษา โดยคำนึงถึงการสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นแก่ประชากรทุกกลุ่ม

พร้อมทั้งปฏิรูปครูที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1, 2566)

จากรายงานผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 มีสถานศึกษาที่เข้ารับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) จำแนกตามระดับชั้น ดังนี้ คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 146 โรงเรียน จำนวน 1,542 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 25 โรงเรียน จำนวน 305 คน พบว่า สาระการเรียนรู้ที่ควรเร่งพัฒนาเนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของเขตพื้นที่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 4 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปี พบว่า สาระการเรียนรู้ที่ควรเร่งพัฒนาเนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของเขตพื้นที่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 4 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 1, 2566) นอกจากนี้ จากการศึกษารายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาปีการศึกษา 2566 ได้ระบุถึงจุดที่ควรพัฒนา ซึ่งสังเคราะห์จากข้อเสนอแนะผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามและรอบ 4 ซึ่งประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ดังนี้ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนยังต้องเร่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์ 2) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การบริหารยึดหลักธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วม มุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู พบว่า ผู้เรียนไม่ได้ลงมือปฏิบัติจริง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนได้คิดด้วยวิธีการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายยังมีน้อย กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากสื่อเทคโนโลยีด้วยตนเองยังไม่ทั่วถึงและไม่เพียงพอ จึงทำให้ ผู้เรียนขาดโอกาสในการสร้างสรรค์ผลงานและสื่อเทคโนโลยีด้วยตนเอง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1, 2566)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผน เพื่อการบริหารสถานศึกษาตามกรอบแนวทางของโครงการให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในลักษณะของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงานที่รัดกุมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ดังนี้

กลุ่มประชากร ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย พื้นที่ดำเนินการวิจัยคือ โรงเรียนแกนนำในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านเมืองบาง, โรงเรียนอนุบาลบ้านดอนไผ่, โรงเรียนโกมลวิทยาคาร, โรงเรียนอนุบาลสังคม, โรงเรียนพระพุทธรบาทเทศรังสี และโรงเรียนบ้านหนองบัวเงิน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน และข้าราชการครูผู้สอน จำนวน 87 คน รวมทั้งสิ้น 93 คน เนื่องจากประชากรมีขนาดเล็กและสามารถเข้าถึงได้ทั้งหมด ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการศึกษาจากประชากรทั้งหมด (Total Population Sampling) โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งช่วยลดความคลาดเคลื่อนจากการสุ่ม (Sampling Error) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และทำให้ผลการวิจัยสะท้อนภาพความเป็นจริงของบุคลากรทุกคนในโครงการได้อย่างครบถ้วน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือหลักคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์วรรณกรรม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลทั่วไป 2) แบบประเมินภาวะผู้นำทางวิชาการ มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (5-Point Rating Scale) จำนวน 23 ข้อ และ 3) แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อขอข้อเสนอแนะ

คุณภาพของเครื่องมือได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67 – 1.00 และผ่านการทดลองใช้ (Try-out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับสูงถึง 0.80 ซึ่งยืนยันได้ว่าเครื่องมือมีคุณภาพเหมาะสมสำหรับการวิจัย

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองในช่วงเดือนธันวาคม 2567 ถึงกุมภาพันธ์ 2568 โดยได้รับการตอบกลับคืนครบ 100% (93 ฉบับ) ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) สำหรับการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ใช้สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อเสนอแนะปลายเปิด

ผลการวิจัย

จากการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ได้รับจากการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ตำแหน่งครู ประสบการณ์การทำงาน 5 - 10 ปี วุฒิการศึกษาปริญญาตรีและส่วนใหญ่อายุ 21-30 ปี ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน รองลงมาคือด้านการนิเทศติดตามการเรียนการสอน และด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 มีดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้กับครูที่ชัดเจน รองลงมาคือ การสร้างเกณฑ์มาตรฐานวิชาการของโรงเรียน

2.2 ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ข้อเสนอแนะที่สำคัญที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการสอนของครูโดยจัดหาเอกสารหลักสูตรที่ทันสมัย รองลงมาคือ การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อความจำเป็น

2.3 ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อให้มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ในโรงเรียน รองลงมา คือ การปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ให้มีความมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัยต่อผู้เรียน

2.4 ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการพัฒนาวิชาชีพครู และมีการส่งเสริมการพัฒนาครูเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ การสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูที่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโรงเรียน

2.5 ด้านการนิเทศติดตามการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะที่สำคัญที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย รองลงมา คือ การนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนอย่างใกล้ชิด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ซึ่งมุ่งเน้นการศึกษา ศักยภาพของผู้บริหาร ในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ค้นพบมาสังเคราะห์และอภิปรายผล เพื่อฉายภาพความสำเร็จและสะท้อนประเด็นท้าทายที่ต้องเร่งพัฒนา โดยสามารถขยายความและอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่สามารถขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียนสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของผู้บริหารในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายทางการศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพิทรตัน บรรจงงาม และปิยพร บุญใบ ที่ระบุว่า การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน เป็นหัวใจของภาวะผู้นำทางวิชาการ รองลงมา คือ ด้านการนิเทศติดตามการเรียนการสอน แสดงถึงความมุ่งมั่นของผู้บริหารในการกำกับดูแล สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร (พิทรตัน บรรจงงาม, 2557; ปิยพร บุญใบ, 2563)ตามแนวคิดของมนัส ทวีกัน และจิตติณัฐ ประจักษ์ภูมิ ที่เน้นการนิเทศเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาครูและผู้เรียน อันดับถัดมา คือ ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน (มนัส ทวีกัน, 2561; จิตติณัฐ ประจักษ์ภูมิ, 2561)

สอดคล้องกับแนวคิดของชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ ที่มองว่าการบริหารหลักสูตร คือหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ในสถานศึกษา เป็นประเด็นที่ควรส่งเสริมต่อไป เนื่องจากการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีผลโดยตรงต่อแรงจูงใจและพฤติกรรมของครูและนักเรียน (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2557) ดังที่ไชยา ภาวะบุตร และหยาดทิพย์ ชีซอง ได้กล่าวไว้ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และการนิเทศติดตาม ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลให้การดำเนินงานวิชาการเป็นระบบ มีเป้าหมายชัดเจน และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ ยังเป็นด้านที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม เพื่อให้สถานศึกษามีความพร้อมทั้งด้านกายภาพและจิตใจของบุคลากรในทุกมิติ (ไชยา ภาวะบุตร, 2560; หยาดทิพย์ ชีซอง, 2564)

1.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงถึงความสามารถของผู้บริหารในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของพิทรรัตน์ บรรจงงาม (2561) ที่ระบุว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการต้องสามารถกำหนดพันธกิจทางวิชาการ โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และยึดหลักการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อเป้าหมายที่สามารถปฏิบัติได้จริง นอกจากนี้ ปิยพร บุญใบ ยังชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และภารกิจของโรงเรียนอย่างชัดเจน เพื่อให้ครูและบุคลากรมีแนวทางร่วมกันในการดำเนินงานด้านวิชาการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การกำหนดทิศทางและภารกิจด้านเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน รองลงมาคือการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางให้ครูนำไปสู่การจัดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม และการสร้างเกณฑ์มาตรฐานวิชาการ เพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การกำหนดนโยบายการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งยังเป็นประเด็นที่ควรส่งเสริมต่อไป ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายอยู่ในระดับมาก โดยสามารถกำหนดทิศทางทางการศึกษาได้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ (ปิยพร บุญใบ, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารทางวิชาการที่เน้นว่าการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายเป็นรากฐานของการขับเคลื่อนงานวิชาการและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน

1.2 ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารมีสมรรถนะสูงในการขับเคลื่อนการจัดการหลักสูตรและการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถดำเนินการให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา คือ การกำกับติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น และการสนับสนุนการสอนของครูโดยจัดหาเอกสารหลักสูตรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและเพียงพอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมและพัฒนาครูในสถานศึกษา เพื่อการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด ซึ่งยังเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ผลการวิจัยมนัส ทวีกัน ที่กล่าวว่า ผู้บริหารควรมีบทบาทในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การดำเนินงานด้านหลักสูตรเป็นไปอย่างมีทิศทางและต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด สามารถกำหนดระบบบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการใช้สื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ที่เหมาะสม รวมทั้งนิเทศติดตามให้การจัดการเรียนรู้บรรลุผลตามเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม (มนัส ทวีกัน, 2561)

1.3 ด้านการสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารมีความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของครูและนักเรียน อยู่ในระดับดี โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบัน เหมาะสม มีความมั่นคงและปลอดภัย รองลงมา คือ การสร้างแรงจูงใจขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรในโรงเรียน และการส่งเสริมให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อให้มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ในโรงเรียน ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติม ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของหยาดทิพย์ ปิชอบ (2564) ที่ชี้ให้เห็นว่า การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ครูมีแรงจูงใจและนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก สามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ทันสมัย และส่งเสริมการเรียนรู้ของครูและนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาและบรรลุเป้าหมายของโรงเรียนอย่างยั่งยืน (หยาดทิพย์ ชีซอง, 2564)

1.4 ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และวางระบบการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การจัดตารางเวลาการฝึกอบรมภายใน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในหมู่คณะครู รวมถึงการสนับสนุนการอบรมเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูในการพัฒนาวิชาชีพที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีแผนพัฒนาวิชาชีพรายบุคคลส่วน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพที่สอดคล้องกับเป้า ประสงค์ของโรงเรียน ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรส่งเสริมต่อไป ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของไชยา ภาวะบุตร ที่ระบุว่า การพัฒนาวิชาชีพครูเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ และผู้บริหารควรจัดระบบส่งเสริมการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ ยังเสนอว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพที่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและการปรับปรุงคุณภาพการสอนอย่างยั่งยืน ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรอยู่ในระดับมาก โดยสามารถวางระบบพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ สนับสนุนการอบรมทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ส่งเสริมการวางแผนพัฒนาวิชาชีพรายบุคคล และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนคุณภาพ ภายใต้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 (ไชยา ภาวะบุตร, 2560)

1.5 ด้านการนิเทศติดตามการเรียนการสอน จากผลการวิจัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการวางระบบ กำกับดูแล และส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ในเชิงรายละเอียด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งเป็นประเด็นที่ได้รับการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิผลสูง รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ และการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา รวมถึงการดูแล ส่งเสริม และติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างใกล้ชิด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การที่ครูนำข้อเสนอแนะจากผลการประเมินการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษามาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นประเด็นที่ยังควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของมนัส ทวีกัน ที่ระบุว่า การนิเทศและติดตามเป็นหัวใจของภาวะผู้นำทางวิชาการ เพราะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาครูและยกระดับคุณภาพการเรียนรู้

ของผู้เรียน (มนัส ทวีกัน, 2561) นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ ประชัญญะ ยังชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ควรดำเนินการนิเทศและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศติดตามการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก โดยสามารถดำเนินการกำกับดูแล และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างเป็นระบบ ติดตามผลอย่างใกล้ชิด และมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้และคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในภาพรวม (รัฐธรรมนูญ ประชัญญะ, 2561)

องค์ความรู้ใหม่

จากงานวิจัยนี้ พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่สามารถขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนเป็นด้านที่ผู้บริหารปฏิบัติได้ดีที่สุด และเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการมีเป้าหมายชัดเจน จุดที่ควรพัฒนาคือด้านการสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ในสถานศึกษาซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด จึงเป็นประเด็นที่ควรได้รับการส่งเสริมโดยเฉพาะในประเด็นการพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อให้มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ในโรงเรียน

สรุปผลวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยมีความโดดเด่นในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจนซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อย่างไรก็ตามด้านการสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นจุดที่ผู้บริหารควรให้ความสนใจและพัฒนาเพิ่มเติม เนื่องจากมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในทุกด้าน

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ผู้บริหารควรใช้ความแข็งแกร่งด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียนโดยเน้นการแปลงเป้าหมายสู่การปฏิบัติ

2) ผู้บริหารควรพัฒนาและปรับปรุงสภาพแวดล้อม เพื่อให้มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ในโรงเรียน เนื่องจากการสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ในสถานศึกษา เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งผู้บริหารต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

3) ผู้บริหารควรจัดทำโครงการบริหารงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานวิชาการ โดยเฉพาะการสนับสนุนการสอนของครู โดยจัดหาเอกสารหลักสูตรที่ทันสมัย วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอ

4) ผู้บริหารควรใช้กลไกการพัฒนาบุคลากรที่ครูต้องการอย่างเข้มข้น โดยวางแผนการพัฒนาวิชาชีพครูและมีการส่งเสริมการพัฒนาครูเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ และสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูที่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโรงเรียน

5) ผู้บริหารควรดำเนินการโครงการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิด โดยเน้นการ ติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้การประเมินผลครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ

2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

1) งานวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงระดับภาวะผู้นำและแนวทางพัฒนา แต่ยังไม่ได้วิเคราะห์ว่าปัจจัยใดที่ส่งผลต่อระดับภาวะผู้นำนั้น ๆ จึงควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ

2) จากงานวิจัยพบว่า ด้านการสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จึงควรวิจัยและพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ

3) ศึกษาภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการพัฒนางานบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ เพื่อให้ทราบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการมีความเชื่อมโยงและสนับสนุนงานบริหารงานบุคคลอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

จิราวรรณ อินเกิด. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39.

ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2557). ศิลปะการสอนเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: วิพริทธิ์.

- ไชยา ภาวะบุตร. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ฐิติณัฐ ประชัยภูมิ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยพร บุญใบ. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิพัตน์ บรรจงงาม. (2557). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองบัวระเหว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มนัส ทวีกัน. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เริงฤทธิ์ คำหู่. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3. ใน *การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1. (2566). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาดขั้นพื้นฐาน (O-NET)*. หนองคาย: สพป.หนองคาย เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *คู่มือการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- หยาดทิพย์ ซีซอง. (2564). ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา Mukdahan. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.